ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՐՈՒՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԻՒՂԱՔՂԱՔԱՑԻՈՒԹԻՒՆ

ԱՍՏՈՒԱԾՕ Ջ ՈՒՆԻՍԱՍՏԱՆՑԻՈՑ

ՀԱՅԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԻՒՂԱՔՂԱՔԱՑԻՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՐՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐԿԱՅԻՆ — ՏԱՐԻ Թ. — ԹԻՒ 1863 — ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆ - 3 — ՕԳՈՍՏՈՍ - Ի. 3 — 17 — ՕԳՈՍՏՈՍ - 1876

ՀԱՅԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԻՒՂԱՔՂԱՔԱՑԻՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՐՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐԿԱՅԻՆ — ՏԱՐԻ Թ. — ԹԻՒ 1863 — ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆ - 3 — ՕԳՈՍՏՈՍ - Ի. 3 — 17 — ՕԳՈՍՏՈՍ - 1876

պաշտօնական ֆռէնչ օրագրին Բօլիվիի լրագրին։

Միլան իշխանն արշաւ պատերազմը վերջացնել։ Երէկ մեծ ատեան մը հաւաքուեցաւ նախարարներուն հետ բանակցութիւններ մնալու։ Պ. Բիսմարքի հրաժարումն, առժամանակեայ նախարարութեան մը նշանակութիւնն և Սերվիոյ եւրոպական վեհանան (Կոնգրէս) դումարելու մասին հաստատ բաներ չկան։

Լոնտրա 14 օգոստ.

Լարա Տէյլի բացատրիչ Լորտ-Բոուն ժողովին մէջ Բուլղարիոյ հետ ունեցած դաշնակցութեան մը նշանակութեան վրայ խօսելով ըսաւ, որ Ռուսիան պիտի չկրնայ Պոլսոյ վրայ տիրել։

Ջարա 15 օգոստ.

Երէկ Բուչիի մօտ կռիւ մը եղած Օսմանեան զօրաց և Գարատաղցւոց մէջ։ Ելդինէրը պէտ չկան։

Պայրէմի 15 օգոստ.

Ընտրական կռիւը մեր քաղաքն ևս։

Պէկրատ 15 օգոստ.

Ըսուց կը պարծի թէ Միլան իշխանին ուղղակի հաշտութեան բանակցութիւն կընէ Թուրքիոյ հետ։

Սերվիոյ իշխանուհին արուա զաւակ մը ծնաւ։

Լոնտրա 15 օգոստ.

Ժողովոյ վախճան առթիւ Թագուհւոյն գրած պատգամագիրը կը հաստատէ թէ յարաբերութիւնները լաւ են ամէն տէրութեանց հետ։ Զբան և իր պահիկ ու հէրեսէի քրիստոնեայ հպատակաց մէջ կնցած դժբաղդ վիճը կարգադրելու համար մեծ տէրութեանց հետ խորհրդակցութեամբ։ Աղգային բրած ջանքը մինչև յարդ անյաջող եղաւ։ Կ՚ուզէ Սերվիա և Գարատաղ ալ տարածել։ Բայց թէ որ առիթը նպաստ ըլլայ, Անգղիոյ կառավարութիւնը պատրաստ է, իր դաշնակցով հետ համաձայնութեամբ բարեկամական միջնորդութիւն առաջարկել դաշնակցութեանց իր վրայ դրած պարտքն և մարդասիրական ու աշխարհավարական նկատմունքէ ձագած պարտականութիւնները չկրնալով

Վիեննի 16 օգոստ.

Միլան իշխանին Պէկրատ գալն առնոյ ձայներ և հանդիսի եղած։ Ժողովուրդը անդնդութիւն չուներ անոր վերադարձէն։

Իշխանը կ՚ուզէ իր մօրեղբայր Պ. Ճէրմանին կ՚ուղարկել Բ. Դրան հետ ուղղակի հաշտութեան վերջ բանակցելու։

Պ. Բիսմարքի կարծիքն այս է թէ երկիրը պէտք է որ պատերազմը մինչև ի յետին կէտ չտանուներ։ Իշխանին և իր նախարարին մէջ կեցած այս անհամաձայնութեան պատճառաւ Պ. Բիսմարքի անկումն աներկբայելի կը համարուի։

Կրասի թէ կայսերական ղօրաց Սերվիոյ հարն արշաւելուն պատճառաւ, Միլան իշխանն և Պ. Բիսմարք իրենց պայքն ապահով առղ ըրկեր են։

Վիեննի 16 օգոստ.

Ներկայիս դաւադրուած Սերվիական զօրքերը Զայչարի վրայ քալելու փորձ մ՚ընելով, Օսմանի փաշան քանի մը գունդ հնձեալ ու հետաքրքրեալ ղրկեց անոնց դէմ, և կարճ բայց սաստիկ կռուէ մ՚ետև Սերվիացիք յետմնալով՝ փախուստ դարձան 80 մեռեալ և հինգ ալ գերի թողուլ։

Լոնտրա 16 օգոստ.

Շամ. ֆօնտ.	11 1/16
ֆոխ. 1865	13
» 1869	12 3/4
» 1871	21
» 1872	21
» 1873	12 1/2
Նպիպտ.	49
Ընդ. ֆօնտ.	96 7/16

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Գարատաի կառավարիչ Ազիզ փաշան Հռոդոսի կառավարիչ անուանեցաւ։

Մարաշի կառավարիչ Մայիս փաշան Մարտինի (Տիարպէքիր) կառավարիչ անուանեցաւ։

Ակէշ հօրմն ութ ամիս առաջ Մահմուտ Նէսիմ փաշայի անօրէնութեամբ Բ. Դուռը կազմուած իմպատութ—Մէճլիսի անուն մեծ ժողովը ցրուեցաւ, և անդամներէն պետականն խորհրդոյ անդամ ըլլան և ուրիշ պաշտօններու կոչուեցան։

Տէտագրական ուսուցութեան տնօրէնն վսեմ. Պաք պէյ՝ յատուկ պաշտօնով մ՚երկի պետղարիա դնաց Պետական խորհրդոյ անդամ Լուվանջօ էֆէնտիին հետ։

Վսեմ. Օսման Գրիզ որ էֆէնտին, որ ակէշէ երկու ամսոյ չափ առաջ Լրատար գնացած էր, այս չաբթտու կ՚ետգառնայ։

Մայրաքաղաքիս Թուրք Թերթերը դժուարանք կը ծանուցանեն թէ հայազգի պատուաւոր վաճառականներէն Մեծ. Լատեան Յօհաննէս և Մկրտիչ էֆէնտիներն 250 լիրա, և Մեծ. Յովհան Աբրիկ էֆէնտին 150 լիրա նպաստ նետրեր են տէտրեանի գինուորական նետուկին։

Թղթադրամոյ երեսները չուշանալու համար տէտրեանի դանձը պարտաւորեցաւ առ այժմ հատարակ թուղթի վրայ տպել տալ դանձուք։ Բայց արդէն Օսմ. Գանձային ձեռօք նորը մագտպաթեայ թուղթեր ապրաստուած է ներքոյ, և երբոր հասնին, թղթադրամները նորին կախուելով, այժմ կախուածները չըրջառրուելնէ պիտի հանուին։

Բերայի թէքկէին դիմացը բազմ տարիներէ ի վեր դրամաճառութիւն ընող հանրածանօթ պ. վիք Զօխյունէրային երեքշարթի իրիկուն ընդ հանդամանօք պ. վիք Զօխյունէրային երեքշարթի իրիկուն ընդ հանդամանօք զարկուա սպանեցաւ։

Այս յատահատական գործին պատճառ կը համարուի մերամտաճառութիւնն, որ փամփուշտի հիւանդութիւն առնելէ յետոյ եկեր է։

Պ. վիք Զօխյունէրայ ցաւին քաղաքը ծնած էր հարուստ և պատուաւոր ընտանիքէ։ Հնդկական անկախութեան պատերազմին ժամանակ Արևելք եկած էր հեղուստոյն (գուխյունէրի) կամաւորաց գունդի մը հետ, և իրրև ոստոյ պատերազմին մասնակցած։ Յետոյ կ՚Գալիս գալով այն ժամանակէն ի վեր հոս մնացած էր։ Պ. վիք 75 տարեկան էր։

ԱՐՈՏԱՆԵՆԻՈՅԼԻՍ
ԵՍԱՏԸԸ ՈՒՍՈՒՄՈՒՏ

4 օրուան չարիքարի իրիկուն	13, 20
5 օրուան հինգշարթի առաւօտ	
բացուելա	13, 10
ժամ 4 ին	13, 8

կ. Գալիս 4 օգոստոս.

Ամերիկեանէ բաժինք Անգլիա	2
« փոխանակ մեծ »	1, 17
կ. Գալաթայի պանկային »	2, 36
Բրէմ ժ ընկերք »	2, 18
Բրէմ Օսմ. Թուրք	—
Երկաթուղեաց	Ֆր. 38
փոխ. 1863	» 68
» 1865	» » 68
» 1869	» » 64
» 1872	» » 21 3/4
» 1873	» » 62
Թրա Հուայ	Օսմ լիր 1

ԱԶԳԱՅԻՆ

Մարաշէն Պատրիարքարան եկած նամակները չնորհակալութիւն կը յայտնեն Մարաշի կառավարիչ վսեմ. Մայիս փաշային, որ իմանալով թէ տեղւոյն թուրքերէն ոմանք ապստամբիլ կընեն քրիստոնեից դէմ և եկեղեցւոց դռները անվայել գիրեր փակցուցեր են, պետք եղած զգուշութիւնները ձեռք առեր և թուրքաց գլխաւորներէն ստորագրութիւն ու երաշխաւորութիւն ստացեր է։

Ուրիշ խուժադուժ գայմագամին համար ի՛նչ վճիռ տրուած ըլլար համ տրուելիքը դեռ յայտնի չէ։ կրաւ իմ թէ տպանութեան ծիրը գայմագամին մէկ ծառային վրայ ձգել կուզան եղեր, որ Մկրտիչ անուն տեղացի հայ մ՚է և գայմագամը գոյն բէշիա կը կոչէ եղեր։ Սակայն չյաւասպսելը որ այս փորձն յայնպէս, որպէսզի ոճրագործութեան արդէն անտարակուսելի կերպիւ հաստատուած է գայմագամին վրայ։

Բնիկ հէմի Սիւնազորդ գաղթին անվտանգութեան խնդրոյն քննութեան համար Բ. Դուռը կազմեալ խառն յանձնաժողովն՝ որ անցեալ երկուշաբթի օրն առաջին դատաստանի մ՚ըրած էր պէլիկճի պէյին նախագահութեամբ, և այս երկուշաբթի օրն իր երկրորդ նիստը պիտի ընէր, ցոյն անգամոյ անանց ուրիշ գործով զբաղեալ ըլլալուն պատճառաւ յետաձգուեր է։

Ցիշեալ յանձնաժողովին ցոյն անդամքն են երեսփոխանոյ պատրիարքական փոխանորդը, Գարաս Քէհեաեան և Իքիտաէս էֆէնտի։

Գահուքեան կը ծանուցանենք թէ իզմիր հրատարակուած Աւետեան Մաննալ համապիս հանդէսն՝ որ ակէշէ քանի մ՚ամիս առաջ վերջանալու դադարման հրաման առացած, և մէկ երկու ամսէ ետև դադարուած էր, վերստին հրատարակիլ սկսաւ, և այս չաբթիս յուլիսի ամսաթիվերը կ. Գալիս հասաւ։

ԱԶԴ

Մասիսի Օրաթերթին խմբագրութիւնը Թիւրքէնաճեան Նիկողոս էֆէնտիէն գործակցութեան յանձնելնէս կարծիք առեր է շատեր թէ խափանեալ «Լրագիր» անուն թերթին անդը կը հրատարակենք զայն։

Աս կարծիքը ցրելու համար հարկաւ ըսցանք յիշեալ թերթին խմբագրական գործակցութիւնը Թիւրքէնաճեան Նիկողոս էֆէնտիին առնելով Սարգիս Աբէլեան Աւետիս էֆէնտիի յանձնել, որ ակէշ քանի մը տարի առաջ գործակցեալ Մխիթարեան լրագրին խմբագրութեան համարում ու համակրութիւնը դրաւած է, և քաջայոյս ենք որ այս անգամ ալ գոհ կընէ ժողովուրդը։

Խորհրդարանն հետևեալը կը դրկեն մեզ յանուն արդարութեան հրատարակելու Լանգրանջ.

Խմբագրատան Տէր.

«Լայս անուն (խափանեալ) հանդիսին գ. չիլանի իմ թուան մէջ «Խորհրդոյ ի վիճակը» մակագրով խմբագրական խորհրդածութիւն մի ընեմ երեսյ, որով Հայր խորհրդոյն իր կառավարական ոգին ամբաստանած էր։ Ոտան պարտ անձին համարեցայ լրագրութիւնը ճշմարտապէս պրել Ձեզ, խնդրելով՝ որ բարեհաճիք հրատարակել պայն Ձեր լուրջ և ընտիր Մասիսին մէջ։

Երեմիա անուն քահանայ մ՚ակէշ առաջ Գեր Տ. Պետրոս վարդապետի ամբաստանութեամբ՝ ի կ Պոլիս տարուեցաւ։ Բարձր. Ս. Պատրիարք Հայրը, անուշ վերաձայ գործով, որ եթէ Տ. Երեմիան ի խորհրդոյ վերադառնայ, նորանոր պատճառ պիտի լինի, որպէսզի կը որ յայտարիր երթայ։ Բայց նա՝ փոխանակ յայտարիր երթալոյ՝ վերստին ի խորհրդոյ եկաւ և մնաց՝ մինչև որ Գեր. Տ. Սարգիս Ծ. վարդապետն եկաւ։

Ժողովուրդն արդէն երկու կուսակցութեան բաժնուած էր. հուսկ ապա Տ. Երեմիայի հակառակ կուսակցութիւնն այնպիսի քաջութեան ամբաստանութիւն մի ըրաւ, զոր թէն անդամ կը ստիպուենք զմարդ։

Գեր. Տ. Սարգիս Ծ. վարդապետ, թէ ժողովուրդը խաղաղեցոյց և թէ պատրիարքական բարձր հրամանը դրժած ըլլոյ նպատակաւ՝ խառն ժողովոյ հետ խորհրդակցելով զանի յայտարիր գրեց։

Այս է առաջի իրողութիւնը։

Տէ՛ս, խորհրդարանական տէր, այս բացատրեալ իրողութիւնն ո՛րպսի խնամասիկ քաշքշելով և մոռածին սին գաւառներու ենթարկած է։

Լուսոյ Հ. խմբագիրն ըսած է. «Տ. Սարգիս վարդապետ թէև չանացեր է ժողով դումարել և այս խնդիրը քննութեան առնել, բայց ինչպէս միւս դրժոց (առաջը կը բառնայ), նմանապէս սորա համար ալ չէ յաջողեր ժողով գումարելու. զի անելոյն Գաւառական ժողովն յիշեալ վարդապետին իշխանութիւնը բացէ ի բաց (՞) կը վերծէ եվեր իւր ազատ ընտրութեանը չըլլալուն համար (նա՝ սուտն իւր վերջին մի երեսն սպառեց)։ Յանիս 8 ին Տ. Սարգիս վարդապետ ընդհանուր ժողով գումարեց. բայց անդամոց ներկայ լինելէն ի զատ չատ մ՚ալ երեսփի և պատուաւոր ազգայինք ներկայ գտնուելու հակառ էին։

Ս. Նահապետն իմաստասիրաց ճառ մի կարդաց. որով բացատրեց՝ թէ նեկայ պարագայից առկ ինչ իշնեմ ընդ ազգ բռնելու է. Օրատուփառ կայսեր և նահատակաց ու Բարձր. Ս. Պատրիարք հօր կենացը համար չերմ բռնմամբ ներ ըրաւ։ Բայց ներկայիքը քանի մի անդամ ծափահարեցին. ժողովն իւր սրտագին գոհունակութիւնը յայտնեց Գեր. Սարգիս վարդապետի ընտրութեան համար։

Ազգային կարևոր խնդրոց վերայ խորհրդակցելէ վերջը, մեռելոյ և բացակայ մէկ երկու անդամոց թիւը լրացընելոյ պայմանաւ՝ առաջնը գտնուեցաւ։ Պահած անդամոց թիւը լրացած ըլլալ երեք օրէն դարձեալ ընդհ. ժողով պիտի գումարուի կրօն. և քաղ. ժողովոց ընտրութեան համար։ Աս մեկն է։

Ցաւելի է որ Տ. Երեմիայի խնդրոյն համար ընդհ. ժողով գումարելոյ հարկ չկար։ Արդ՝ այս խնդիրը, որ անձնական է, արամարանական ընչ կապակցութիւն ունի գաւառական ժողով գումարել չկարենալոյ և Տ. Սարգիս վարդապետի իշխանութեան բացէ ի բաց մերժման հետ։ Սեռ ի սեռ անցնելոյ խնամասիրութեան տասը կըսեն արդեօք։

Ինձ կը թուի թէ Հայր խմբագիրը Տ. Երեմիայի խնդիրը ցաւատակ մի ըրած է զԱարգիս վարդապետ հարուածելոյ համար՝ բայց չգիտեր՝ թէ ինքզինք կը հարուածէ։

Հայր խմբագիրն ըսած է. մինդեռ խորհրդոյն ազգային գործերն այս վիճակին մէջն են, չատ կը զարմանամ որ Հազէնարհ Սարգիս վարդապետ այս մեծին ի պաշտօն բնաւ տեղեկութիւն մի չտար և ակնարկ քաշած արժան եղած անօրէնութիւնը ընել կը վարանի։

Այսպէս ըսելով՝ Հայր Գիմակեանը իր յաճախ քարոզած արդարասիրութեան հակառակ վարուած է։ Իր լրատուին բոլոր գործերուն հետաքրքրական ընծայելով՝ առանց յայտ և յանհակ նայելոյ պրիչը չարժեր է։ Իրրև արդարասէր խմբագիր՝ իր պարտքն էր երկու կողմանց լսել և ապա վճիռ արձակել։ այսպէս չէ ըրած, որով չիլ և միակողմանի գատաղիրն ընելու ձախող դիրք մէջ գըտնուած՝ և հետևաբար իր անկողմնակալութիւնը կերպարանեան տակ ձգած է։

Ո՞վ ըսաւ Ձեզ. Ս. Հայր, թէ Տ. Սարգիս վարդապետ մեկուսացած ազգային գործոց անօրինութեան չը նայիր։ Հարցնէք Ձեր նամակագրին՝ թէ չարաթը երեկոյ օր կանոնաւոր ազգային ժողով կը գումարուի՞ թէ ոչ։ Բնականապէս փոփոխականոցով մարդիկ գործելու կը վարանին. նոյն Սարգիս վարդապետ պատճառ՝ թէ ինչ ըսել է վարանելու, գիշերակ տասնապանոց չէր ներկայացուր, տասնապանը՝ գոնե չեմ

---

* Կերևի թէ Հայաստանեայց անուն տպարանին համար քանի մ՚ոսկիչ տուեր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐՏԻՆՈՒ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ի ՏԱՐԻ 1876 ՀԱՄԱՐ

Ա Ր Ա Ր Ո Ղ Ա Կ Ա Ն

Ա Ր Ա Ր Ո Ղ Ա Կ Ա Ն

Ի ՏԱՐԻ 1876 ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐՏԻՆՈՒ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

1876 ՓԵՏՐՎԱՐԻ 25

ՏԱՐԻ Բ. ԹԻՒ 2

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐՏԻՆՈՒ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՄՍԱԳԻՐ ԿԱՄ ԺԱՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ

Ա Ր Ա Ր Ո Ղ Ա Կ Ա Ն

Ա Ր Ա Ր Ո Ղ Ա Կ Ա Ն

Ի ՏԱՐԻ 1876 ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐՏԻՆՈՒ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

1876 ՓԵՏՐՎԱՐԻ 25

ՏԱՐԻ Բ. ԹԻՒ 2

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐՏԻՆՈՒ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՄՍԱԳԻՐ ԿԱՄ ԺԱՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ

Ա Ր Ա Ր Ո Ղ Ա Կ Ա Ն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՍՈՒՐԱՆՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՍՈՒՐԱՆՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE INSURANCE COMPANY

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՑ ՊԱՀՈՒՍՏԱՑՈՒՄԻ ԵՒ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

ASSURANCE COMPANY

NORTHERN

ԿՈՒՂԱՅ ՀԱՍՑԷ ՊԱՀԱՐԱՆԻ ՄԷՋ